

FUNDACJA
NATURA POLSKA

W zgodzie z naturą

**Współpraca
polsko-niemiecka
w ramach ochrony
dziedzictwa kulturowego**

Tomasz Żółkiewicz - Prezes Fundacji

Pałac Sobieszów 23.04.2026

CEL główny: wsparcie obszarów lokalnych

(ochrona klimatu, dziedzictwo
kulturowe, turystyka, współpraca
transgraniczna, rozwój sektora NGO)

* robimy to co lubimy

* wprowadzamy pozytywne zmiany

* działamy niezależnie od lokalnego
samorządu

- * to już 13 lat działalności
- * kilkadziesiąt projektów
- * dofinansowanie projektów
na ponad 7.500.000,00 (1,7 mln EUR)

Tutaj się wszystko zaczęło:

Ochrona dziedzictwa kulturowego w projektach transgranicznych

- Tradycje węglowe, ceramiczne, szklarskie

(publikacje, wystawy, wyjazdy studyjne, murale, warsztaty, ścieżki edukacyjne, wyjazdy studyjne)

Ceramika na Łużycach / Keramik in der Lausitz

Die Herstellung von Keramik war eine der führenden wirtschaftlichen Aktivitäten in der Lausitz. Aufgrund der geologischen Eigenschaften des Bodens sind hier noch am besten erhalten. Die Geschichte der Keramik in der Lausitz ist eine Geschichte der Entwicklung von Handwerk, Kunst und Technik. Die ersten Keramiker in der Lausitz lebten im 12. Jahrhundert. Sie haben die Kunst der Keramik von den Slawen gelernt. Im 15. Jahrhundert wurde die Keramik in der Lausitz durch die Deutschen weiterentwickelt. Die ersten Keramiker in der Lausitz lebten im 12. Jahrhundert. Sie haben die Kunst der Keramik von den Slawen gelernt. Im 15. Jahrhundert wurde die Keramik in der Lausitz durch die Deutschen weiterentwickelt.

Die Fabrik hat sich auf die Herstellung von Zierkeramik spezialisiert. Die Vertriebswege wurden aus der Region verkauft. Die Fabrik wurde aus der die Firma gegründet. Die Fabrik wurde aus der die Firma gegründet. Die Fabrik wurde aus der die Firma gegründet.

Ullersdorfer Werke
Keramikfabrik in Ullersdorf
Thunwaaren für Architekturzwecke

Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz.

Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz. Die Produktion von Keramik in der Lausitz.

Ullersdorfer Werke A.G. Ullersdorfer Werke A.G. Ullersdorfer Werke A.G. Ullersdorfer Werke A.G. Ullersdorfer Werke A.G.

Ullersdorfer Werke
Keramikfabrik in Ullersdorf
Nieder-Ullersdorf, bei Senz 112

Ullersdorfer Werke
Keramikfabrik in Ullersdorf
Nieder-Ullersdorf, bei Senz 112

Ullersdorfer Werke
Keramikfabrik in Ullersdorf
Nieder-Ullersdorf, bei Senz 112

www.naturapolska.eu

Projekt pn. „Ceramika na Łużycach – promocja tradycji regionalnych na pograniczu polsko-niemieckim” jest realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Regionalnego w ramach Funduszu Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Projekt jest współfinansowany przez Fundację Natura Polska.

Wydawca / Herausgeber:
Lubomyłki 238
68-200 Zary
Tel. 668 238 599
www.naturapolska.eu

Partner:
Förderverein Museum Sagar e.V.

TRADYCJE SZKLARSKIE NA POLSKO-CZESKIM POGRANICZU

SKLÁŘSKÉ TRADICE V ČESKO-POLSKÉM POHRANIČÍ

www.cz-pl-s.eu

14

www.cz-pl-s.eu

Obecnie w mieście prosperuje huta szkła „Łużyce” zajmująca się głównie produkcją szkła oświetleniowego. Powstała ona w maju 1997 roku na bazie przekształcenia Pieliszkich Hut Szkła. Jest to jedyny zakład kultuwjący bogatą tradycję pieliskiego szklarstwa. Huta specjalizuje się również w szerokiej gamie ozdób powstających podczas dmuchania szkła (alabastru, pladry czy craclie) lub po jego zakończeniu (malowanie i matowanie).

Wspomnieć także należy o firmie „Szifl Glass Urszula Szurek i Piotr Szurek Sp. j.”, działającej przy ulicy Szkolnej zajmującej się obróbką szkła (m.in. szlifowanie, malowanie, sitodruk, hartowanie szkła), a także firmie „Englass” Mariusza Englanda powstałej w 1999 roku produkującej mozaikę szklaną i dekory wykorzystywane w łazienkach, kuchniach, łaźniach parowych i basenach.

Aktualnie pozostało w regionie niewiele osób potrafiących wytwarzać wyroby szklarskie tradycyjnymi metodami. Mała ilość zakładów, to coraz mniej hutników – specjalistów zajmujących się obróbką płynnego szkła. Jest to ciężka praca wymagająca połączenia talentu z umiejętnościami, które nabywa się po wielu latach. Dziś produkty wytwarzane tradycyjnymi metodami nie są w stanie konkurować ze znacznie tańszą produkcją automatyczną. Niewielka produkcja, coraz mniejsza liczba osób posiadających odpowiednie umiejętności i brak zainteresowania powodują zanikanie tradycji szklarskich w szczególności wśród młodszych pokoleń.

FUNDACJA NATURA POLSKA

www.cz-pl-s.eu

15

Ve městě je v současné době sklárna „Łużyce” zabývající se převážně výrobou osvětlovacího skla. Byla založena v květnu 1997 na základě transformace Pieliszké Hutý Škly. Je to jediná rostlina, která kultivuje bohatou tradici výroby pielisnského skla. Sklárna se také specializuje na širokou škálu dekorací vytvořených během foukání skla (alabastr, tálře nebo praskliny) nebo po jeho dokončení (malování a rohože).

*„Huta szkła „Łużyce” - która obecnie funkcjonuje w mieście”
Sklárna „Łużyce” - která v současné době funguje ve městě **

Za zmínku stojí také společnost „Szifl Glass Urszula Szurek i Piotr Szurek Sp. j.”, působící na ulici Školní, zabývající se zpracováním skla (včetně broušení, malování, sitotisku, temperování skla), jakož i společností „Englass” od Mariusza Englanda založenou v roce 1999, vyrábějící skleněnou mozaiku a dekory používané v koupelnách, kuchyních, parních lázních a bazénech.

V současné době v regionu není mnoho lidí, kteří jsou schopni vyrábět skleněné výrobky tradičními metodami. Malý počet závodů znamená méně a méně ocelářských pracovníků - specialistů na zpracování tekutého skla. Je to těžká práce, která vyžaduje kombinaci talentu a dovednosti, které se získávají po mnoho let. Výrobky vyráběné tradičními metodami dnes nemohou konkurovat mnohem levnější automatizované výrobě. Nízká produkce, méně a méně lidí se správnými dovednostmi a nedostatek zájmu způsobují mizení sklářských tradic, zejména mezi mladšími generacemi.

FUNDACJA
NATURA POLSKA

- **BASCIL**
Zasmakuj w Lubuskiem - kulinarne ścieżki pośród jezior i lasów

(spotkania partnerów,
wyjazdy, seminaria,
warsztaty, utworzenie
szlaku kulinarnego, filmy
promocyjne)

Ścieżki Kulinarne

W sercu malowniczych krajobrazów Lubuskiego – pośród lasów, jezior i tradycyjnych winnic – czeka na Ciebie wyjątkowa przygoda smakowa.

Odkryj miejsca, gdzie tradycja spotyka się z pasją, a lokalne smaki budzą najpiękniejsze wspomnienia.

Co oferujemy?

- Regionalne specjały: od aromatycznej kawy po wyborne wina, naturalne miody i świeże pieczywo.
- Spotkania z producentami: poznaj ludzi, którzy z sercem tworzą najwyższej jakości produkty.
- Unikalne atrakcje: warsztaty, degustacje oraz możliwość odkrywania miejsc, gdzie historia i smak idą w parze.

Dołącz do nas i pocuj smak Lubuskiego, Regionu, który zaprasza do odkrywania autentycznych, lokalnych doznań kulinarnych.

Zapraszamy do podróży ścieżkami pełnymi aromatów, historii i tradycji!

Więcej o szlaku na:

www.naturapolska.eu/zasmakujwlubuskiem

ZASMAKUJ W LUBUSKIEM

Kulinarne ścieżki
pośród lasów i jezior

FUNDACJA
NATURA POLSKA

- Wicina i jej grodzisko

(parking turystyczny
i plenery archeologiczne)

FUNDACJA
NATURA POLSKA

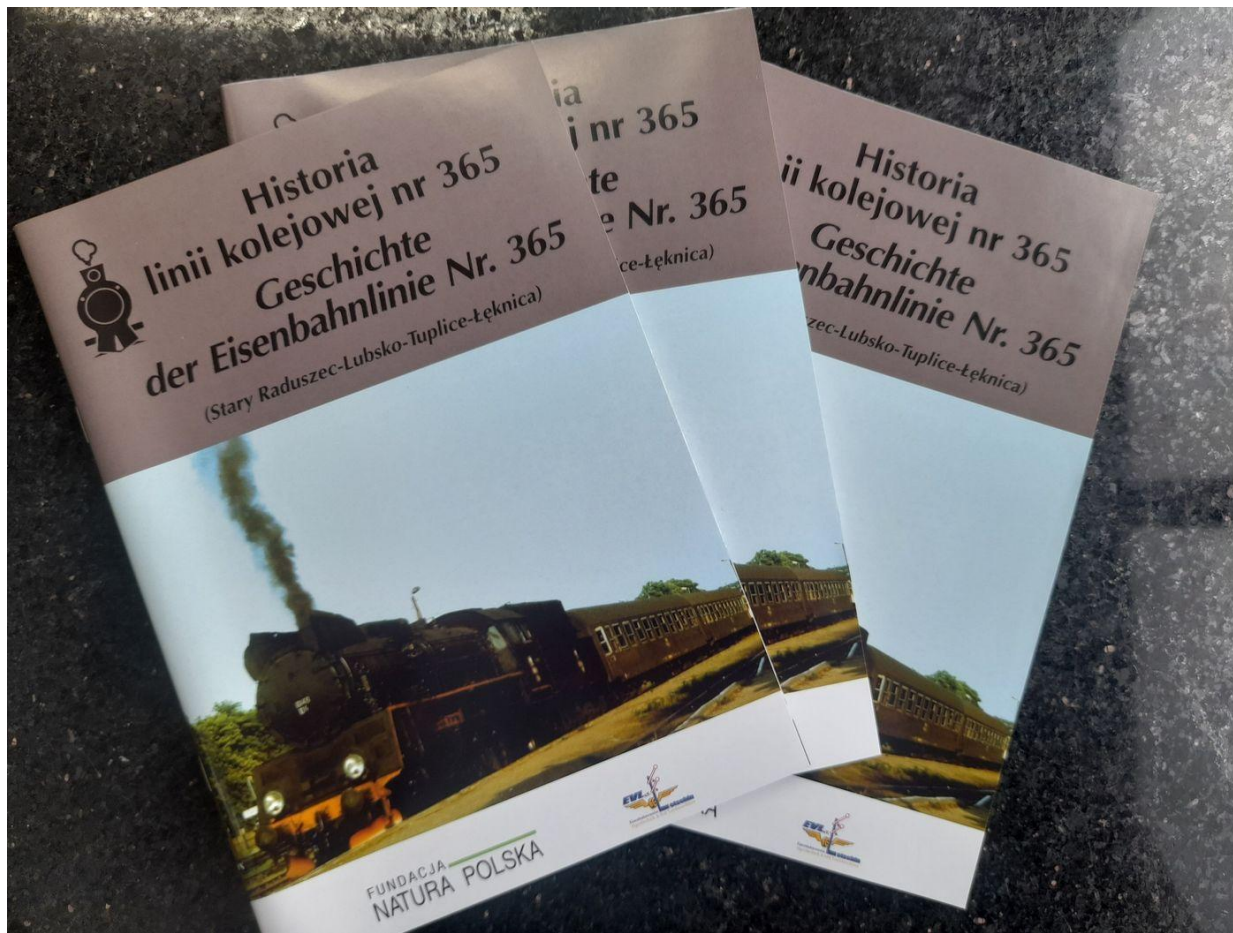
- Współpraca miłośników kolei

(spotkania, wyjazdy studyjne,
publikacje, wystawy plenerowe,
pikniki kolejowe)

Linia/Linie nr 339 Ruszów-Gozdnica

Tęsa wydymana tylko dla obsługi licznych zakładów przemysłowych. Tęsa wydymana tylko dla obsługi licznych zakładów przemysłowych. Tęsa wydymana tylko dla obsługi licznych zakładów przemysłowych.

Historia linii kolejowej nr 339 Ruszów-Gozdnica. Historia linii kolejowej nr 339 Ruszów-Gozdnica. Historia linii kolejowej nr 339 Ruszów-Gozdnica.

Linia/Linie nr 357 Sulechów-Luboń k/Poznań

Sulechów mała stacja. Sulechów mała stacja. Sulechów mała stacja. Sulechów mała stacja. Sulechów mała stacja.

Historia linii kolejowej nr 357 Sulechów-Luboń k/Poznań. Historia linii kolejowej nr 357 Sulechów-Luboń k/Poznań. Historia linii kolejowej nr 357 Sulechów-Luboń k/Poznań.

Linia/Linie nr 358 Zbąszczynek-Gubin

Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin. Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin. Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin.

Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin. Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin. Historia linii kolejowej nr 358 Zbąszczynek-Gubin.

Linia/Linie nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica

Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica. Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica. Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica.

Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica. Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica. Historia linii kolejowej nr 365 Stary Raduszec-Lubsko-Tuplice-Leknica.

- **Polsko-niemiecki szlak kamiennych drogowskazów**

(strona internetowa, rajdy rowerowe, publikacje, wystawa plenerowa, konferencja, film promocyjny, ścieżka edukacyjna oraz odnowiono kilkanaście drogowskazów)

drog-weg.eu/szlak-drogowskazow/ Niezabezpieczona

Selekcja kamieni drogowych

Strona główna Szlak drogowych Partner O projekcie Kontakt

POŁOK – SURSZÓW

Przybymierz – Kotowice 1,2 km od Przybymierza

Stary Zagan nr 30

7 fot. S. Byczkowski

 Droga prywatna do zamku

 Privatweg nach dem Schloss

 (51°34'04.7"N 15°33'34.9"E)

Henryków nr 3A

8 fot. P. Charyńczak

 Głogów

 Nach Glogau

 (51°34'26.8"N 15°36'24.0"E)

300 m na północ od Wiehlic nr 16

9 fot. P. Charyńczak

 Cieciszów / Szprotawa

 Nach Zeisdorf / Nach Sprottau

 (51°34'30.9"N 15°37'22.9"E)

Szprotawa skrzyżowanie na Cieciszów

fot. P. Charyńczak

Szlakiem kamiennych drogowskazów

**Auf den Spuren
der steinernen Wegweiser**

www.drog-weg.eu

Egzemplarz bezpłatny / Kostenloses Exemplar

17
Leuthen
Lutyńka
 (51°32'00.5"N 15°05'45.1"E)
Witoszyn Górny nr 11

18
Wiesau / Nieder Hartmannsdorf
Wymiarki / Witoszyn Dolny
 (51°31'49.5"N 15°05'52.3"E)
Witoszyn Górny
50 m na północ od Witoszyna Górnego nr 1 /
50 m nördlich von Witoszyn Górny Nr. 1

19
Wiesau / Buhrau
Wymiarki / Borowe
 (51°28'56.9"N 15°04'15.3"E)
Przy drodze Iešnej / An der Forststraße
Wymiarki-Gozdnicza

20
Wiesau / Freiwaldau
Wymiarki / Gozdnicza
 (51°27'55.3"N 15°04'10.8"E)
Przy drodze Iešnej / An der Forststraße
Wymiarki-Gozdnicza

- **Polsko-niemieckie spotkania muzyczne na szlaku Gustava Heinze**

(koncerty, publikacje,
ścieżka edukacyjna,
wystawa plenerowa)

- **Bieniów-Rietschen-Sagar - razem chronimy dziedzictwo kulturowe na pograniczu**

(publikacja, strona internetowa, wystawa plenerowa, konferencja, wyjazd studyjny)

- **WYSTAWA** produktów regionalnych i łużyckich

(publikacje, strona internetowa, wystawa produktów regionalnych i łużyckich, film-reportaż, wyjazd studyjny)

FUNDACJA
NATURA POLSKA

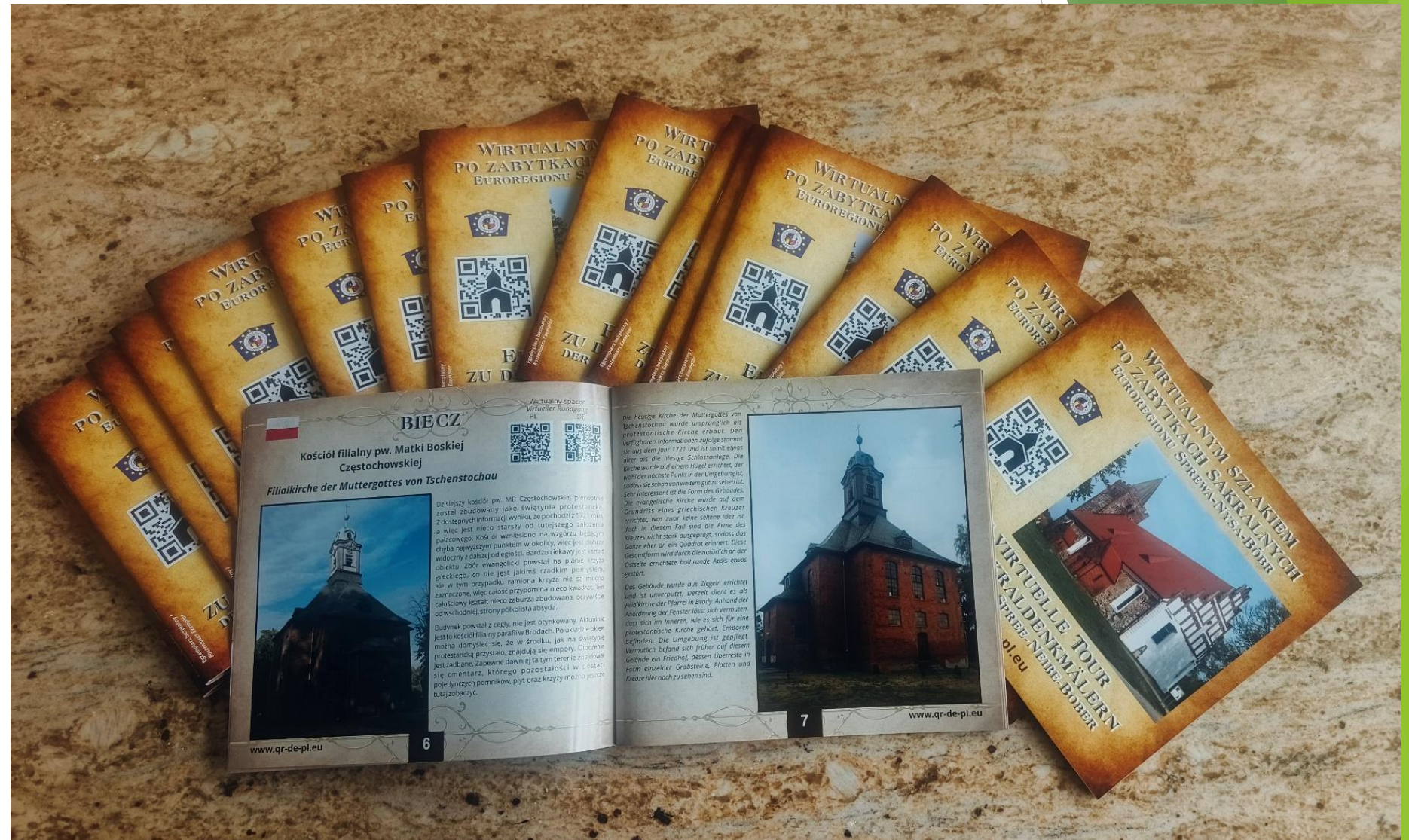

FUNDACJA
NATURA POLSKA

- Szlaki obiektów sakralnych

(publikacje, strona internetowa, wyjazdy studyjne, konferencja)

Wirtualny szlak zabytków sakralnych

**Virtueller Rundgang
zu sakralen
Sehenswürdigkeiten**

---

www.qr-de-pl.eu

LISTA PANORAM

LOKACJA

Starosiedle

Kościół pw. Jana od Krzyża

Kościół parafialny pw. św. Jana od Krzyża w Starosiedlu został wzniesiony pod koniec XVIII wieku w stylu klasycystycznym.

W jego strukturę włączono wieżę pochodzącą z wcześniejszej, późnogotyckiej świątyni, dzięki czemu budowla łączy w sobie elementy różnych epok. Kościół orientowany jest na osi wschód–zachód. Od strony zachodniej znajduje się węższe, trójbocznie zamknięte prezbiterium, natomiast od północy i południa do korpusu przylegają boczne pomieszczenia ukształtowane na wzór transeptu. Od strony wschodniej wznosi się prostokątna wieża, będąca najstarszą częścią obiektu.

Wnętrze kościoła ma charakter salowy – nawa i prezbiterium tworzą jedną przestrzeń nakrytą wspólnym stropem. Od strony wschodniej, północnej i południowej nawę obiegają empory wsparte na kolumnach, które powiększają przestrzeń użytkową świątyni. Empory znajdują się również nad bocznymi lokalnościami. Takie rozwiązanie przestrzenne było typowe dla protestanckiej architektury sakralnej regionu, co wskazuje na pierwotną funkcję świątyni przed jej późniejszym przejęciem przez wspólnotę katolicką.

Wieża, zachowana z wcześniejszej budowli, w drugiej i trzeciej kondygnacji została ozdobiona bogatą dekoracją blendową i zwieńczona attyką oraz murowaną iglicą. W jej formie widoczne są inspiracje architekturą fary w Gubinie, natomiast iglica nawiązuje do rozwiązań zastosowanych w kościele w Lubsku.

Bryła kościoła jest stosunkowo prosta i zwarta, jednak dzięki wyraźnej dominancie wieży stanowi charakterystyczny element krajobrazu miejscowości. Świątynia w Starosiedlu jest cennym przykładem późno-osiemnastowiecznej architektury sakralnej regionu, łączącym tradycje późnogotyckie z klasycystyczną formą i lokalnymi wpływami architektonicznymi.

- Kraina parków, dworów i pałaców - wspólne dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe na pograniczu polsko-niemieckim

(publikacje, wyjazdy
studyjne, film)

- **Cmentarz - obszar historyczno-kulturowy i jego przyszłe turystyczne wykorzystanie na pograniczu polsko-niemieckim**

(akcje porządkowania cmentarzy, wyjazdy studyjne, strona internetowa, publikacje, tablice informacyjne)

FUNDACJA
NATURA POLSKA

FUNDACJA
NATURA POLSKA

FUNDACJA
NATURA POLSKA

- Wszystkie
- Sichów gm. Męcinka
- Pomocne gm. Męcinka
- Bystrzyca k. Wlenia
- Żeliszów gm. Bolesławiec
- Szklarska Poręba
- Bolesławiec
- Plakowice
- Niwnice
- Kamienna Góra
- Kopaczów
- Wojcieszycy
- Pielgrzymka
- Leśna
- Klęczków
- Miedzianka
- Brody
- Grotów
- Surowa
- Patoka
- Nowa Rola
- Zittau
- Jüdischer Friedhof (Görlitz)
- Herrnhuter Gottesacker
- Nikolaikirchhof Görlitz
- Städtischer Friedhof (Görlitz)
- Frauenkirche (Zittau)

Historyczne nekropolie polsko-saksońskiego pogranicza

Historische Nekropolen im Polnisch-Sächsischen Grenzgebiet

Zapraszamy do odwiedzenia transgranicznego szlaku nekropolii na którym znajduje się blisko 260 starych historycznych cmentarzy pogranicza polsko-saksońskiego.

Cmentarze te w tym głównie ewangelickie, stanowią dziedzictwo kulturowe regionu, które współczesne pokolenie otrzymało w spadku po poprzednich pokoleniach. Są częścią historii tej ziemi i ludzi, którzy tu żyli. Cmentarze oraz nagrobki od wieków stanowią przedmiot zainteresowania turystów i coraz częściej stanowią cel wycieczek. Lokalną atrakcją są stare cmentarze w tym ich położenie, architektura, czy też wiek znajdujących się tam pomników i nagrobków.

Cmentarze można zwiedzać o każdej porze roku, bo w każdym czasie pokazują one swoje piękno. Zapraszamy na spacer przez wybrane nekropolie – cmentarze, znajdujące się na niemiecko-polskim pograniczu. Na SZLAKU nekropolii!

Besuchen Sie den grenzüberschreitenden Nekropolenweg, der fast 260 alte historische Friedhöfe im polnisch-sächsischen Grenzgebiet umfasst.

Diese, überwiegend, evangelischen Friedhöfe stellen das kulturelle Erbe der Region dar, das die gegenwärtige Generation von früheren Generationen geerbt hat. Sie sind Teil der Geschichte dieses Landes und der Menschen, die hier lebten. Friedhöfe und Grabsteine sind seit vielen Jahren für Touristen interessant und werden zunehmend als Ziel von Ausflügen. Alte Friedhöfe sind aufgrund ihrer Lage, Architektur und dem Alter der dortigen Denkmäler und Grabsteine eine lokale Attraktion.

Sie können Friedhöfe zu jeder Jahreszeit besuchen, denn sie zeigen jederzeit ihre Schönheit! Wir laden Sie zu einem Spaziergang durch ausgewählte Nekropolen – Friedhöfe an der deutsch-polnischen Grenze. Auf dem Nekropolen-Route ein!

Cmentarz / Friedhof OLSZYNOEC

Cmentarz ewangelicki z początku XX wieku, położony jest przy głównej drodze prowadzącej przez Olszyniec. Założony na rzucie prostokąta o powierzchni ok. 0,45ha. Po II wojnie światowej opuszczony i zdewastowany. Zachowało się częściowo zniszczone mauzoleum rodziny Zehe. Na terenie cmentarza, z zachowaną aleją, wśród bujnej roślinności widać groby w układzie rzędowym porośnięte bluszczem oraz kilkanaście czytelnych nagrobków.

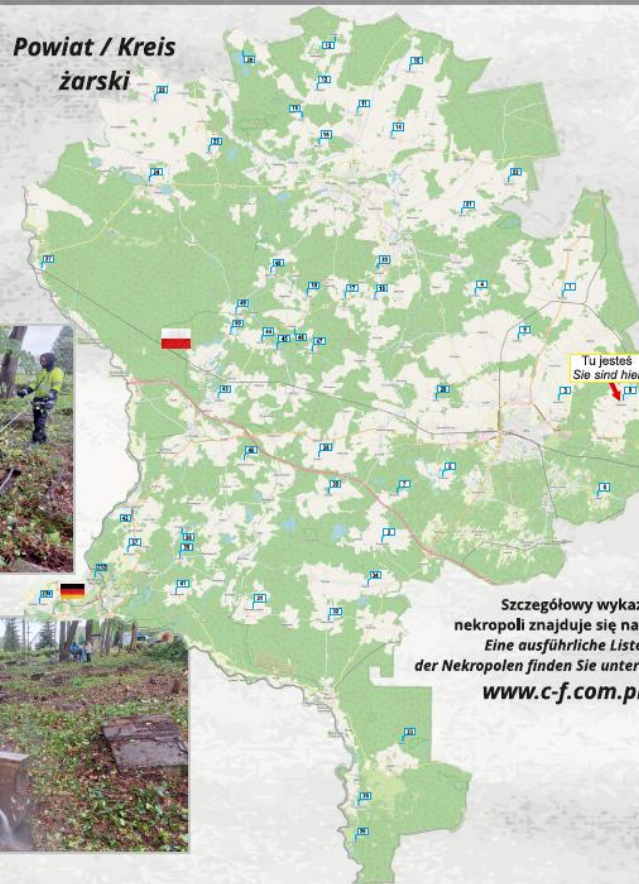

Evangelischer Friedhof aus dem Anfang des 20. Jh., gelegen an der Hauptstraße durch Olszyniec. Er wurde auf einem rechteckigen Grundriss mit einer Fläche von etwa 0,45 ha angelegt. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde er verlassen und verwüstet. Das teilweise zerstörte Mausoleum der Familie Zehe ist erhalten geblieben. Auf dem Friedhof mit einer erhaltenen Allee kann man inmitten einer üppigen Vegetation Gräber in Reihenordnung sehen, die mit Efeu überwuchert sind, sowie ein gutes Dutzend Grabsteine mit lesbaren Inschriften.

Mapa starych historycznych cmentarzy / Karte der alten historischen Friedhöfe

Powiat / Kreis żarski

Szczegółowy wykaz nekropolii znajduje się na: **Eine ausführliche Liste der Nekropolen finden Sie unter: www.c-f.com.pl**

Interreg Wzajemnie wspierające się Unii Europejskiej, Kofinansiert von der EUROPÄISCHEN UNION
Polska – Sachsen

 EUROREGION nisze-nisa-nysa

Projekt pn. „Cmentarz - obszar historyczno-kulturowy i jego przyszłe turystyczne wykorzystanie na pograniczu polsko-niemieckim” jest dofinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Regionalnego w ramach Funduszu Małych Projektów Polska-Saksonia 2021-2027 oraz ze środków budżetu państwa.

Das Projekt mit dem Titel "Friedhof - historischer und kultureller Raum und seine zukünftige touristische Nutzung im deutsch-polnischen Grenzgebiet" wird von der Europäischen Union aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kleinstprojektfonds Polen - Sachsen 2021-2027 und aus dem Staatshaushalt kofinanziert.

www.c-f.com.pl

Wydawca:
Herausgeber:

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Lubomysł 23b, 64-200 Żary
Biuro / Büro:
Przemysłowa 1, 64-200 Żary
Tel. +48 608 238 599
www.naturapolska.eu

Partner:

 GLUSA

W ramach projektu zrealizowano szereg działań na rzecz ochrony i opieki nad historycznymi cmentarzami polsko-saksońskiego pogranicza w tym akcje porządkowania cmentarzy, wyjazd studyjny do Niemiec, publikacje, elementy informacyjne a także koncepcje porządkowania cmentarzy z rekomendacjami dla ich odnowy. Podsumowaniem projektu była konferencja związana z tematyką projektu i interesującymi prelekcjami na temat działań dla odnowy i porządkowania cmentarzy oraz turystycznej funkcji cmentarzy.

Im Rahmen des Projekts wurde eine Reihe von Aktivitäten zum Schutz und zur Pflege historischer Friedhöfe in der polnisch-sächsischen Grenzregion durchgeführt, darunter die Säuberung der Friedhöfe, eine Studienreise nach Deutschland, Veröffentlichungen, Informationselemente und ein Konzept zur Säuberung der Friedhöfe mit Empfehlungen zu ihrer Restaurierung. Eine Zusammenfassung des Projekts bildete eine Konferenz zum Projektthema und interessante Vorträge über Maßnahmen zur Restaurierung und Reinigung von Friedhöfen und die touristische Funktion von Friedhöfen.

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Historyczne nekropolie polsko-saksońskiego pogranicza

Historische Nekropolen im Polnisch-Sächsischen Grenzgebiet

Egzemplarz bezpłatny /
Kostenloses Exemplar

www.c-f.com.pl

Zapraszamy na spacer przez wybrane z setek nekropolii – cmentarze, znajdujące się na niemiecko-polskim pograniczu. Na SZLAKU nekropolii!
Wir laden Sie zu einem Spaziergang durch die aus Hunderten von Nekropolen an der deutsch-polnischen Grenze ausgewählten Friedhöfe ein. Auf dem WEG der Nekropolen!

Bolesławiec

Stary cmentarz katolicki przy ulicy Lubańskiej powstał na początku XX wieku. Jego niewielkie rozmiary świadczą o niewielkiej ilości wiernych wyznania katolickiego. Zachowały się na nim stare mogiły (najstarsze z 1918 roku). Po wojnie służył do połowy lat 50-tych społeczności polskiej. Pochowani byli na nim żołnierze II Armii Wojska Polskiego oraz jeńcy włoscy.

Der alte katholische Friedhof in der Lubańska-Straße wurde Anfang des 20. Jh. angelegt. Seine geringe Größe zeugt von der geringen Zahl der katholischen Gläubigen. Dort sind alte Gräber erhalten geblieben, das älteste stammt aus dem Jahr 1918. Nach dem Krieg diente er der polnischen Gemeinde bis Mitte der 1950er Jahre. Soldaten der Zweiten Polnischen Armee und italienische Kriegsgefangene wurden hier begraben.

Stary cmentarz ewangelicki położony jest przy ul. Ptasiej. U jego południowej strony stała nieistniejąca dzisiaj kaplica ewangelicka. Obecnie cmentarz jest częściowo zniszczony. Zachowało się dość dużo oryginalnych niemieckich nagrobków, resztę użyto m. in. przy budowie pobliskiego ogrodzenia. W centrum cmentarza znajduje się pomnik żołnierzy niemieckich poległych w I wojnie światowej z tekstem: DEM ANDENKEN DER GEFALLENEN 1914-1918 (Pamięci poległych 1914-1918).

Der alte evangelische Friedhof befindet sich in der Ptasia-Straße. An seiner Südseite stand die evangelische Kapelle, die heute nicht mehr existiert. Heute ist der Friedhof teilweise zerstört. Einige wenige deutsche Grabsteine sind erhalten geblieben, der Rest wurde u.a. für den Bau eines nahe gelegenen Zauns verwendet. In der Mitte des Friedhofs steht ein Denkmal für die im Ersten Weltkrieg gefallenen deutschen Soldaten mit der Aufschrift: DEM ANDENKEN DER GEFALLENEN 1914-1918 (Gedenken an die Gefallenen 1914-1918).

- Odkrywamy tajemnice Bunkrowego Lasu - historia fabryki prochu na pograniczu polsko-niemieckim

(koncepcja sieci szlaków turystycznych, rowerowy szlak turystyczny, publikacje, tablice informacyjne, strona internetowa, wyjazd studyjne, plener graffiti, konferencja)

FUNDACJA
NATURA POLSKA

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Egzemplarz bezpłatny /
Kostenloses Exemplar /
Free copy

www.scheuno-brozek.eu

Auf dem Fabrikgelände gab es zwei Gebäude für medizinische Dienste. Eines davon befand sich in unmittelbarer Nähe des Fabrikschießstandes, das andere in der Nähe des Hauptverwaltungsgebäudes. Das Rettungssystem auf dem Gelände der DSC Scheuno stützte sich auch auf die werkseigene Feuerwehr. Die Einheit war mit einem Aussichtsturm gegenüber dem Feuerwehrgebäude ausgestattet.

There were two buildings in the factory premises for medical services. One of them was in the immediate vicinity of the factory shooting range, while the other was in the vicinity of the main administrative building. The rescue system in the DSC Scheuno premises was also based on the company fire brigade. The unit was equipped with an observation tower located opposite the guard building.

Infrastruktura wspólna dla obu zakładów POL
Gemeinsame Infrastruktur beider POL-Werke
Infrastructure common to both POL plants

Procesy produkcyjne realizowane w zakładach DSC były nie tylko skomplikowane ale również obciążone wieloma ograniczeniami począwszy od konieczności zachowania szczególnej ochrony przeciwpożarowej do utrzymania produkcji w ścisłej tajemnicy. Dodatkowo działalność stricte produkcyjna musiała być zabezpieczona przez szereg wyspecjalizowanych komórek wewnątrzzakładowych.

Dlatego w fabryce w Forst-Scheuno powołano i wykorzystywano w codziennej działalności:

- ▲ zakładową bocznicę kolejową oraz zakład transportu kołowego;
- ▲ zakład pozyskiwania energii;
- ▲ zakład zaopatrzenia w wodę;
- ▲ zakład usuwania ścieków;
- ▲ zakłady usług technicznych, a w tym warsztat główny i warsztat elektryczny;
- ▲ strzelnicę;
- ▲ stanowiska usuwania odpadów;
- ▲ budynki socjalne;
- ▲ administrację ogólną, a w tym system ochrony fizycznej oraz ochrony przeciwlotniczej obiektu;
- ▲ laboratorium.

*Przedwypaźniwa wieża obserwacyjna w centralnej części fabryki (2021 r.)
Feuerwachturm im zentralen Teil der Fabrik (2021)
A fire observation tower in the central part of the factory (2021)*

FUNDACJA NATURA POLSKA

LEGENDA / LEGENDE / LEGEND

- 1 Atrakcje szlaki / Attraktionen am Wanderweg / Attractions
- Szlak niebieski / Blauer Wanderweg / Blue Trail
- Koncepcja szlaki II etap / Konzept des Wanderwegs 2. Etappe / Concept of the trail, stage II
- Koncepcja szlaki III etap / Konzept des Wanderwegs 3. Etappe / Concept of the trail, stage III

Fakty o Deutsche Sprengchemie GmbH

- ✓ Powierzchnia wagonów około 500 ha
- ✓ 800 "bunkrów" i budynków
- ✓ 70 km dróg, 30 km linii i 40 km kanalizacji
- ✓ Pierwsza wzmianka o "Forst" w "Anzeiger" nr 10 grudnia 1932 r.
- ✓ 1938 rozpoczęcie prac hydrologicznych
- ✓ W 1939 roku rozpoczęto budowę fabryki... nigdy nie została ukończona
- ✓ Kwatera (miej. 1941 rozpoczęcie produkcji) w Ząsiku
- ✓ W tym czasie rozpoczęto produkcję w Ząsiku
- ✓ Wieloletni projekt (rozczaj) (od 31.03.1943 do 31.03.1944) - 15.04.17 praca
- ✓ Stan zatrudnienia na dzień 31 marca 1942 roku - 1030 pracowników (107 zatrudnionych w administracji)
- ✓ Średnia stawka godzinowa wynosiła 100,5 Rpf dla pracowników układowych, 41,5 Rpf dla pracowników asygnowanych (144,5 Rpf dla kobiet)
- ✓ Średnie miesięczne wynagrodzenie dla ludzi Niemców wynosiło 970 RM, dla pracowników brodzkich 240 RM, dla pracowników forstskich 240 RM, dla robotników 240 RM
- ✓ Wzrost inwestycji 1945: 64.323.406 RM
- ✓ 1945-1959 fabryka została rozczajona przez zwyciężczych wojsk
- ✓ 1959-1962 fabryka przeszła z rozczajenia do produkcji (niezakończona)
- ✓ W latach 1963-1969 na tym terenie znajdował się Państwowy Rezerwa Materii (WOC-ZASIEDL), w budowlach przechowywano cukier, sól, żył, żelazo i gips.

Fakten über die Deutsche Sprengchemie GmbH, Werk Forst

- ✓ Die Fläche beträgt ca. 500 ha
- ✓ 800 "Bunker" und Gebäude
- ✓ 70 km Straßen, 30 km Gleise und 40 km Kanalisation
- ✓ Die erste Erwähnung des Projekts, "Forst" erfolgte am 10. Dezember 1932.
- ✓ 1938 Beginn der hydrologischen Arbeiten
- ✓ 1939 wurde mit dem Bau der Fabrik begonnen... Sie wurde jedoch nie fertiggestellt.
- ✓ April/Mai 1941 Beginn der Produktion im Werk I
- ✓ Im selben Jahr wurde die Produktion im westl. Teil des Werks II aufgenommen
- ✓ Jahresproduktionsmenge 31.3.1943 bis 31.3.1944: 15.044 t Gips
- ✓ Beschäftigtenstand zum 31. März 1942 - 1030 Arbeiter und 107 Angestellte in der Verwaltung
- ✓ Durchschnittliche Stundenlohn betrug 100,5 Rpf für Facharbeiter, 41,5 Rpf für ungelernte Arbeiter und 44,5 Rpf für Frauen
- ✓ Der durchschnittliche Monatslohn betrug für Führungsleute 970 RM, für kaufmännische Angestellte 240 RM, für technische Angestellte 240 RM und für das Werkpersonal 240 RM
- ✓ Investitionskosten 1945: 64.323.406 RM
- ✓ 1945-1959 wurde die Fabrik aus russischer Hand in polnischen Besitz über (Abbau unter Aufsicht)
- ✓ 1959-1962 ging die Fabrik aus russischer Hand in polnischen Besitz über (Abbau unter Aufsicht)
- ✓ In den Jahren 1963-1969 brach sich auf Teilen des Geländes die polnische Naturschutzreserve (WOC-ZASIEDL), in die Bunkern waren Zucker, Salz, Blei, Zinn und Gips abgelegt.

Facts about Deutsche Sprengchemie GmbH

- ✓ The area is about 500 ha
- ✓ 800 "bunkers" and buildings
- ✓ 70 km of roads, 30 km of railways and 40 km of sewerage
- ✓ The first mention of the "Forst" project appeared on 10 December, 1932
- ✓ 1938 Start of hydrological works
- ✓ In 1939, the construction of the factory started... It was never completed
- ✓ April/May 1941 Start of production in a department of plant I
- ✓ In the same year, production began in part of plant II
- ✓ Annual production volume (from 31.03.1943 to 31.03.1944) - 15,044 t of gypsum
- ✓ Employment as at 31 March, 1942 - 1030 employees and 107 employees in the administration
- ✓ The average hourly rate for skilled workers, 41.5 Rpf for unskilled workers and Rpf 44.5 for women
- ✓ The average monthly salary for managers was RM 970, for commercial employees RM 240, for technical employees RM 240, and for plant security 240 RM
- ✓ Rates of the investment 1945: 64,323,406 RM
- ✓ 1945-1959 the factory was dismantled by the victorious Russian authorities
- ✓ 1959-1962 the factory passed from the Russian to Polish hands (dismantled under Russian)
- ✓ In the years 1963-1969 there was a State Material Reserve (WOC-ZASIEDL) in this area, sugar, salt, zinc, lead and gypsum were stored in the bunkers.

W ramach polsko-niemieckiego projektu partnerski Fundacja Natura Polska i Museum der Stadt Forst (L49) realizuje cel projektu, który jest wyrażeniem idei współpracy i przyjaźni transgranicznej. Słaski region posiadał w tym miejscu w przeszłości kopalnię gipsu. W ramach działań promocyjnych i edukacyjnych, rozpoczęto w tym miejscu kampanię informacyjną o historii i walorach Brodzkiego Lasu. Projekt umożliwia także informację o lokalnych atrakcjach i możliwościach turystycznych. Celem projektu jest również wybudowanie szlaku turystycznego i mapy dla turystów. Projekt umożliwia także informację o lokalnych atrakcjach i możliwościach turystycznych. Celem projektu jest również wybudowanie szlaku turystycznego i mapy dla turystów.

Im Rahmen des deutsch-polnischen Projekts behält die Partner die Idee der Zusammenarbeit und des gegenseitigen Respekts bei. Der Projekt wird durch die Zusammenarbeit von Fundacja Natura Polska und Museum der Stadt Forst (L49) durchgeführt. Ziel des Projekts ist es, die Idee der Zusammenarbeit und des gegenseitigen Respekts zu veranschaulichen. Der Projekt wird durch die Zusammenarbeit von Fundacja Natura Polska und Museum der Stadt Forst (L49) durchgeführt. Ziel des Projekts ist es, die Idee der Zusammenarbeit und des gegenseitigen Respekts zu veranschaulichen.

As part of the Polish-German project, the Partners Nature Poland Foundation and Museum der Stadt Forst (L49) pursue the project and, which was to strengthen the role of sustainable tourism by creating and promoting a cross-border network of routes connecting the Brodzki Forest and Forst in the Polish-German border area. The project aims to raise awareness of the possibilities of active tourism in this place, to publish a map and a map for tourists presenting the possibilities of Brodzki Forest. The project also aims to raise awareness of local attractions and tourism opportunities. The project also aims to raise awareness of local attractions and tourism opportunities.

Die Brücke über die Mühe von Schuld und Forst ist die polnisch-deutsche Grenzbrücke über die polnisch-deutsche Grenzbrücke. Die Brücke über die Mühe von Schuld und Forst ist die polnisch-deutsche Grenzbrücke über die polnisch-deutsche Grenzbrücke. Die Brücke über die Mühe von Schuld und Forst ist die polnisch-deutsche Grenzbrücke über die polnisch-deutsche Grenzbrücke.

Deutsche Sprengchemie GmbH und ihre Produktion für Abwässerung

Die Deutsche Sprengchemie GmbH (DSC) wurde 1942 in Forst gegründet. In den Jahren 1942-1949 wurde in Forst ein großer Komplex von Bunkern und Gebäuden für die Produktion von Sprengstoffen, Gips und anderen Chemikalien gebaut. Aufgrund der Art der Produktion wurde der Standort als "Forst" bezeichnet. Die Produktion wurde im Jahr 1945 durch die Siegermächte der Zweiten Weltkriegs eingestellt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt.

Wieloletni projekt (rozczaj) (od 31.03.1943 do 31.03.1944) - 15.04.17 praca. Stan zatrudnienia na dzień 31 marca 1942 roku - 1030 pracowników (107 zatrudnionych w administracji). Średnia stawka godzinowa wynosiła 100,5 Rpf dla pracowników układowych, 41,5 Rpf dla pracowników asygnowanych (144,5 Rpf dla kobiet). Średnie miesięczne wynagrodzenie dla ludzi Niemców wynosiło 970 RM, dla pracowników brodzkich 240 RM, dla pracowników forstskich 240 RM, dla robotników 240 RM. Wzrost inwestycji 1945: 64.323.406 RM. 1945-1959 fabryka została rozczajona przez zwyciężczych wojsk. 1959-1962 fabryka przeszła z rozczajenia do produkcji (niezakończona). W latach 1963-1969 na tym terenie znajdował się Państwowy Rezerwa Materii (WOC-ZASIEDL), w budowlach przechowywano cukier, sól, żył, żelazo i gips.

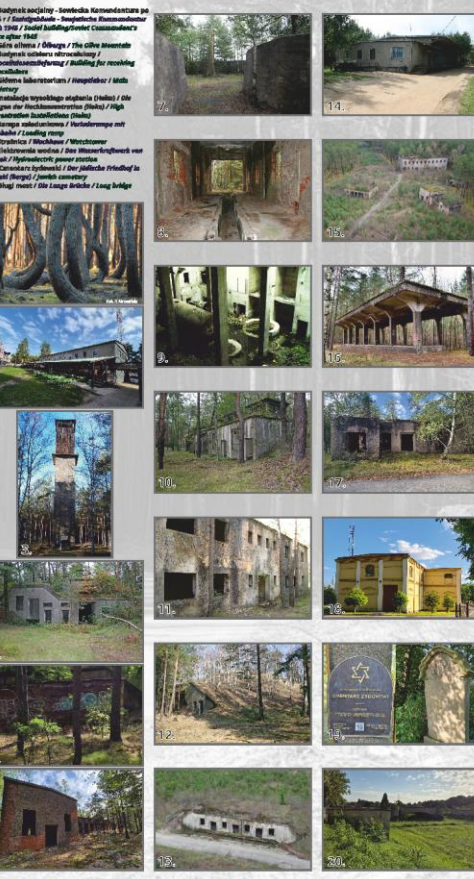
Stanger ist in anderen Mitteilungen überführt wurde, die einen natürlichen Abfluss durch den Forst und die angrenzende Brodzki Las. Die Abfluss durch den Forst und die angrenzende Brodzki Las. Die Abfluss durch den Forst und die angrenzende Brodzki Las.

Die Sprengchemie GmbH (DSC) in Forst wurde im Jahr 1942 gegründet. In den Jahren 1942-1949 wurde in Forst ein großer Komplex von Bunkern und Gebäuden für die Produktion von Sprengstoffen, Gips und anderen Chemikalien gebaut. Aufgrund der Art der Produktion wurde der Standort als "Forst" bezeichnet. Die Produktion wurde im Jahr 1945 durch die Siegermächte der Zweiten Weltkriegs eingestellt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt.

Die Sprengchemie GmbH (DSC) wurde im Jahr 1942 in Forst gegründet. In den Jahren 1942-1949 wurde in Forst ein großer Komplex von Bunkern und Gebäuden für die Produktion von Sprengstoffen, Gips und anderen Chemikalien gebaut. Aufgrund der Art der Produktion wurde der Standort als "Forst" bezeichnet. Die Produktion wurde im Jahr 1945 durch die Siegermächte der Zweiten Weltkriegs eingestellt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt.

Die Sprengchemie GmbH (DSC) wurde im Jahr 1942 in Forst gegründet. In den Jahren 1942-1949 wurde in Forst ein großer Komplex von Bunkern und Gebäuden für die Produktion von Sprengstoffen, Gips und anderen Chemikalien gebaut. Aufgrund der Art der Produktion wurde der Standort als "Forst" bezeichnet. Die Produktion wurde im Jahr 1945 durch die Siegermächte der Zweiten Weltkriegs eingestellt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt.

Die Sprengchemie GmbH (DSC) wurde im Jahr 1942 in Forst gegründet. In den Jahren 1942-1949 wurde in Forst ein großer Komplex von Bunkern und Gebäuden für die Produktion von Sprengstoffen, Gips und anderen Chemikalien gebaut. Aufgrund der Art der Produktion wurde der Standort als "Forst" bezeichnet. Die Produktion wurde im Jahr 1945 durch die Siegermächte der Zweiten Weltkriegs eingestellt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt. Die Bunker wurden in den Jahren 1963-1969 als Staatliche Materialreserve (WOC-ZASIEDL) genutzt.

1. Budynek socjalny - Socjalna Komenda na 1942 / Sozialgebäude - Sozialkommando 1942 / Sozialgebäude - Sozialkommando 1942

2. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

3. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

4. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

5. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

6. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

7. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

8. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

9. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

10. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

11. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

12. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

13. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

14. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

15. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

16. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

17. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

18. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

19. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

20. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

21. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

22. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

23. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

24. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

25. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

26. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

27. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

28. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

29. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

30. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

31. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

32. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

33. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

34. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

35. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

36. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

37. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

38. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

39. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

40. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

41. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

42. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

43. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

44. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

45. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

46. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

47. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

48. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

49. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

50. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

51. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

52. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

53. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

54. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

55. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

56. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

57. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

58. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

59. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

60. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

61. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

62. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

63. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

64. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

65. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

66. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

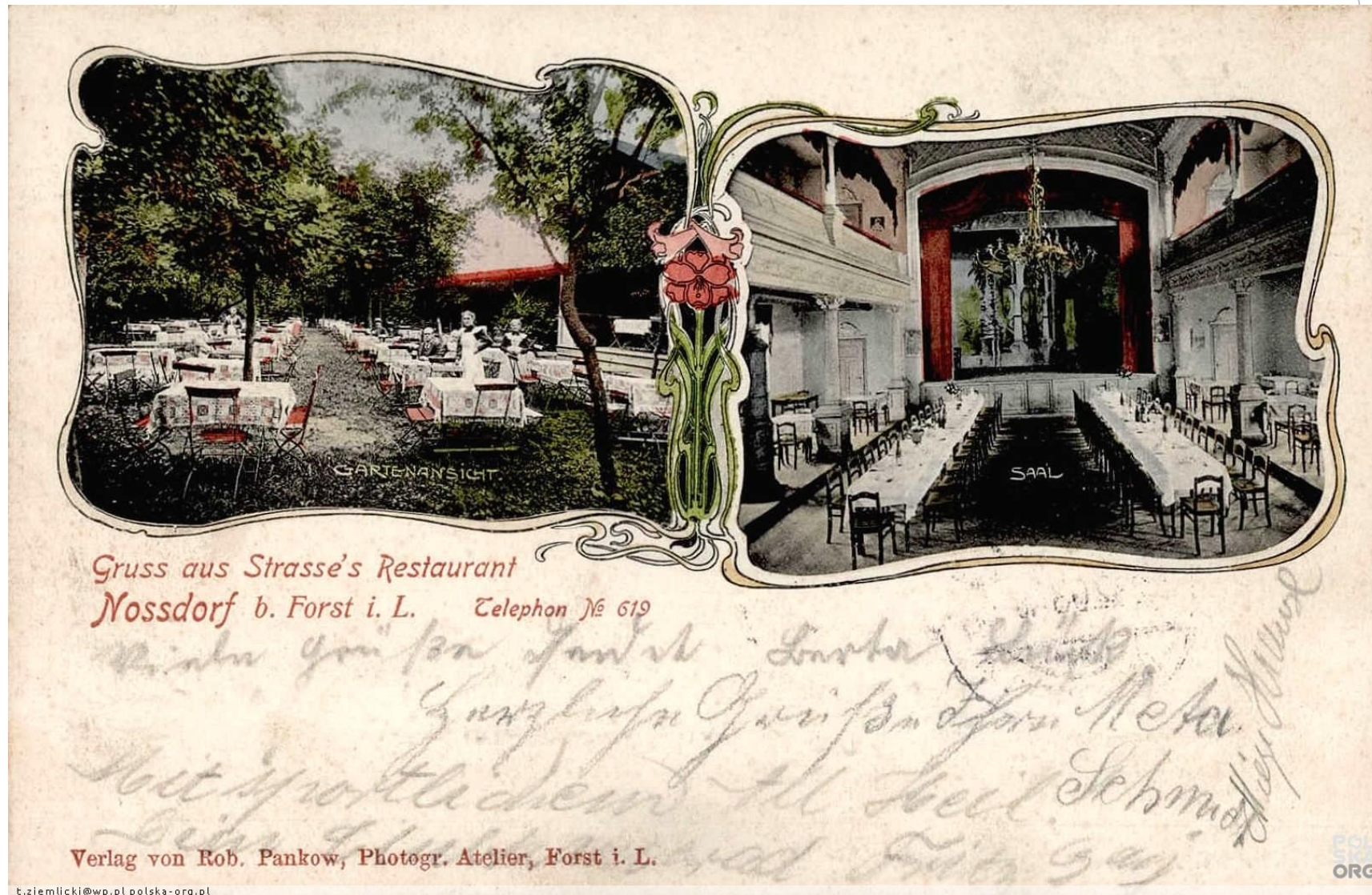
67. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

68. Budynek mieszkalny - Mieszkalny Budynek 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942 / Wohngebäude - Wohngebäude 1942

- Sąsiedzi znad Nysy Łużyckiej: Forst i Brody - historyczny obraz przeszłości warty poznania

(publikacje, filmiki, witacze, oznakowanie obiektów)

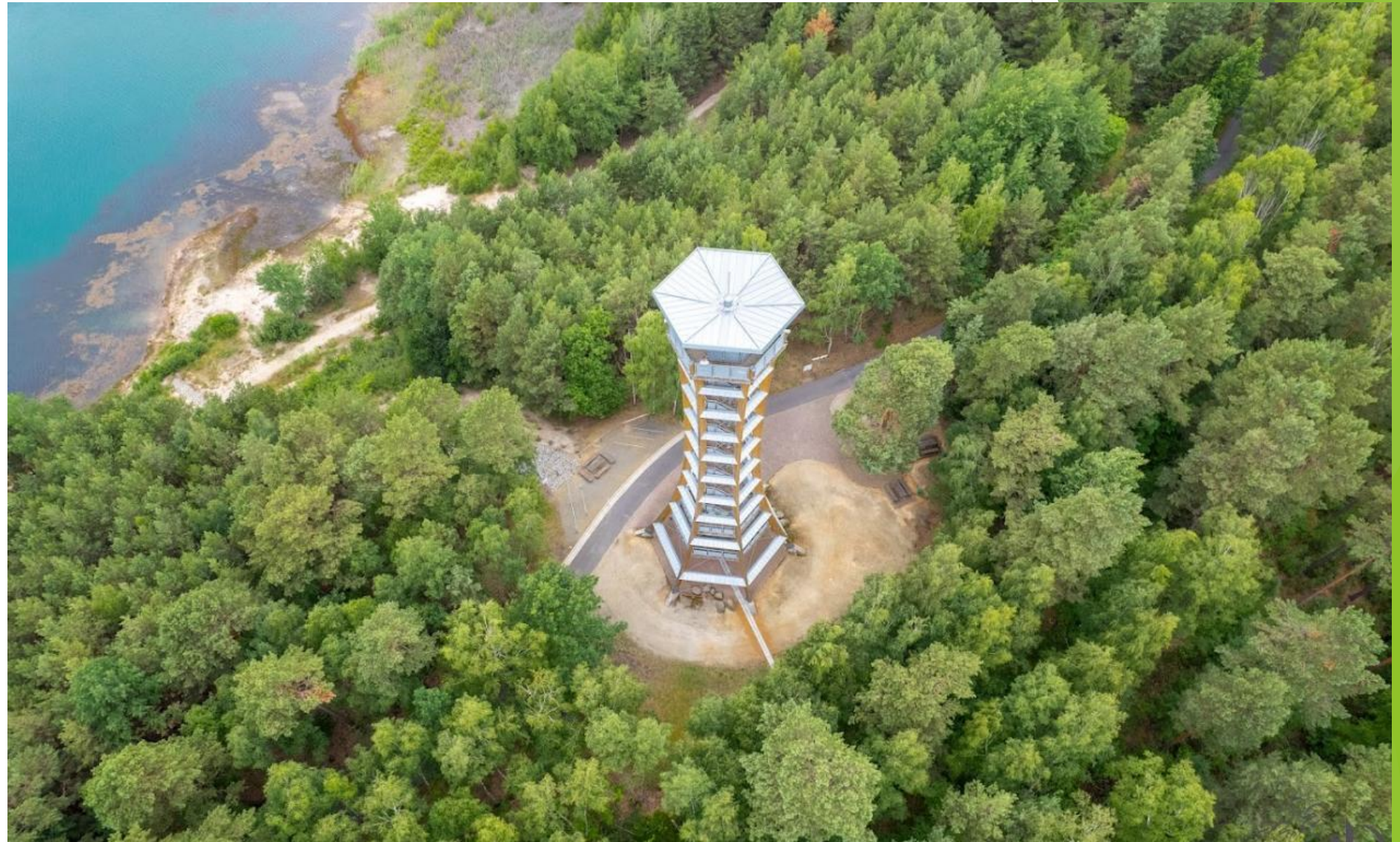

- Transgraniczny szlak wież widokowych zaprasza

(publikacje, tablice informacyjne, film promocyjny, wyjazd studyjny, strona internetowa)

Skąd na to wszystko wziąć pieniądze?

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Interreg

Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Polska – Sachsen

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Współfinansowany przez
Unię Europejską

Brandenburg – Polska

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES

BASCIL

SWISS KRONO

TEMPUS
POLSKA

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubuskiego

Dziękuję za uwagę

Fundacja Natura Polska
Tomasz Żółkiewicz
Prezes
biuro@naturapolska.eu
Tel. 608-238-599